

SINTEZE TEORETICE ASUPRA INTELIGENȚEI DIGITALE

Aliona PALADI

CZU: 159.923.2 + [316.77:004.738]

alionapaladi@yahoo.com

Transformările majore din contextul pandemiei mondiale ne-au luat prin surprindere și ne-au impus să ne adaptăm rapid la mediul virtual. Este o adaptare necesară care a format un proces ireversibil în structura complexă a gândirii și structura personalității și a culminat prin *inteligența digitală*. Asistăm la transformarea școlilor tradiționale în platforme cibernetice, vizionăm spectacole și ascultăm cântece online, procurăm produse, aplicăm cereri pentru angajarea la servicii prin e-mail sau platforme electronice dedicate, achitam facturile prin sms-uri ori dialogăm prin aplicația Zoom cu studenții, comunicăm prin Skype, Viber, Messenger, Twitter, WhatsApp, Telegram etc. În ultimul timp, tot mai des ne imbogățim cunoștințele prin intermediul instruirii digitale, participând la videoconferințe, traininguri, ședințe și webinare anume datorită acestor abilități digitale care au devenit o parte din cotidian. Personalitatea contemporană, indiferent de vârstă, simte chiar o prevalență a realității virtuale asupra vieții reale. Referindu-ne la vârsta adultă după patruzeci de ani și mai mult, aceasta are deja achiziționări ce țin de inteligența generală și, ipotetic, ar fi trebuit mai ușor să se adapteze la noile situații sociale, să folosească resursele (cognitive, emoționale ori comportamentale) pentru a depăși obstacolele forțate. În cazul incertitudinii create de realitatea virtuală (cyber), această teorie nu este confirmată întotdeauna, ba mai mult decât atât, anume copiii sunt cei care trec foarte ușor din mediul real în spațiul online, în mediul de învățare virtual (*learning in cyberspace*).

Inteligența digitală este suma abilităților cognitive, emoționale și sociale care permit persoanelor să facă față provocărilor și să se adapteze la cerințele vieții din spațiul digital [1, p.69-72]. Este o inteligență emergentă stimulată de interacțiunea umană cu tehnologia informației, iar prin recunoașterea acestei inteligențe se va extinde sfera de predare și învățare în viitorul apropiat și va pătrunde în toate

ȘTIINȚE SOCIALE

Psihologie, științe ale educației, sociologie și asistență socială

aspectele vieții personale și profesionale [2, p.9-11]. Inteligența digitală se referă la o neoformațiune, *neointeligență*, care combină abilitățile, modalitățile de cunoaștere și capacitatea de a interacționa eficient într-un cadru cultural sau comunitar. O particularitate importantă a acestei *neointeligențe sau inteligenței digitale* este spargerea granițelor comunitare, tradiționale ori culturale, și extinderea fără limite ori restricții – *internaționalizarea* tuturor aspectelor vieții private sau profesionale. În prezent, fiecare persoană poate avea prieteni virtuali în orice colț al lumii, poate procura sau vinde tot ce dorește, poate învăța aspectele culturare ale oricărei comunități, poate accesa biblioteci virtuale ori învăța online o profesie.

Inteligența digitală dispune de un *coeficient de inteligență digitală (DQ)*, care reprezintă un set de competențe cognitive, metacognitive socioemoționale, dar și competențe tehnice care se bazează pe valori morale universale și care permit persoanelor să facă față provocărilor și să valorifice oportunitățile realității digitale. Coeficientul de inteligență digitală *DQ* nu se referă doar la abilitățile necesare pentru utilizarea tehnologiilor eficiente sau a pune accent pe potențialele pericole în care se află oamenii, dar mai ales copiii care petrec timpul în mod constant online. Este incorect să discutăm în prezent despre adicția ori dependența de realitatea virtuală, după cum ar fi incorect să discutăm despre dependența de informare, nevoia de cunoaștere, deoarece suntem atrași cu toții în rețeaua virtuală, în acest spațiu cibernetic care are un traseu foarte dinamic, intens și ambiguu, iar acest fapt le creează multora un tip de *fobie digitală*.

Prezența mai intensă a tehnologizării în tot mai multe domenii ale vieții poate provoca oamenilor teama de eșec, de a nu fi acceptați, de a nu fi înțeleși ori de a părea ridicoli în raport cu ceilalți, dacă nu posedă un anumit *coeficient de inteligență digitală*. Internetul a oferit alternativă de a învăța mai rapid, de a observa imediat, de a auzi autentic, de a se autopromova vorbind, de a se manifesta prin atitudini, de a vota etc. Inteligența digitală este caracterizată de abilități cognitive înalte, care oferă posibilitatea transferului informației în site-uri educaționale, cărți și reviste electronice ori chiar biblioteci, jocuri virtuale care dezvoltă aspectele specifice ale personalității

(percepția culorilor, strategia de joc, enumerarea etc.), dar are nevoie și de abilități practice, formate prin deprinderi de lucru online. În acest context, învățarea tradițională, fără repere digitale, pierde din teren și este clar că procesul este unul ireversibil. Nu mai putem preda lecții, fără a aplica noile tehnologii informaționale unei generații care a dobândit deja abilități digitale și are un alt tip de inteligență dominantă—*inteligenta digitală*. Utilizatorii activi a diferitelor resurse din Internet „stăpânesc” o astfel de abilitate precum *multi-tasking*, adică *capacitatea de a rezolva mai multe sarcini simultan*. Cu această abilitate, în paralel, se dezvoltă abilități de a înainta proiecte individuale de viață atât pe termen scurt, dar și mai îndelungat, cât și de a analiza oportunitățile și provocările care sunt dictate de cerințele contemporane. Printre calitățile personale se dezvoltă: perseverența, disponibilitatea spre riscuri, lucrul în echipă (deși este online), încrederea în opinia proprie, înaintarea soluțiilor și asimilarea rapidă a programelor computerizate.

Inteligenta digitală poate fi divizată pe câteva dimensiuni, cum ar fi: 1. *Atitudinea digitală* este explicată prin posibilitatea de a utiliza tehnologii performante într-un spațiu eficient și cu nivel înalt de siguranță; 2. *Creativitatea digitală* este explicată prin crearea a ceva nou și implementarea în realitatea fizică prin intermediul uneltelor digitale; 3. *Antreprenoriatul digital* este aptitudinea de a folosi tehnologiile media și cele digitale pentru a rezolva probleme globale sau pentru a crea noi oportunități. Dintre cele trei dimensiuni, *creativitatea digitală* este cel mai puțin neglijată pe măsura ce tot mai multe instituții școlare încearcă să furnizeze copiilor competențe mediatice, noțiuni de codare software și chiar de robotică, toate acestea fiind considerate ca având legatură directă cu viitoarea ocupare a forței de muncă și crearea de locuri de muncă. *Antreprenoriatul digital* a fost, de asemenea, încurajat în mod constant cu preponderență în cadrul învățământului universitar. Mai multe universități au adoptat sau au dezvoltat noi inițiative, precum antreprenoriatul sau au organizat hackatoane antreprenoriale (evenimente în care mai mulți programatori, dar și alte persoane ce participă la dezvoltarea de software, designeri și manageri de proiecte, colaborează pentru dezvoltarea unor proiecte informaționale) [1].

ȘTIINȚE SOCIALE

Psihologie, științe ale educației, sociologie și asistență socială

Inteligența digitală este multicomplexă și, desigur, necesită o atenție sporită din partea psihologilor, dar și a specialiștilor din domeniile alăturate. Sunt încă neexplorate procesele cognitive și emoționale care, aflate în spațiul cibernetic, capătă o nuanțare diferită printre care putem include: *gândirea critică în spațiul virtual* (ori, cât este de pregătită persoana contemporană să distingă adevărul de falsitate, conținutul informațional calitativ de cel suspect, emoțiile autentice de șantajul emoțional), *empatia digitală* (cât de sensibili suntem la sentimentele și nevoile celor din mediul online), *narcisismul digital* (cum ne autoprezentăm și ce tip de feedback dorim să avem prin comentarii, like-uri sau un număr mare de vizualizări), *fobie digitală* (cât de mult folosim spațiul virtual și cât de încrezători suntem online), *disonanța cognitivă digitală* (cât de mult corespunde *avatarul* din profilul digital cu personalitatea din realitate), cât de înalt este *coeficientul digital* etc. Dezvoltarea acestui nou tip de inteligență este strâns legată de cea a unor calități ce țin de inteligența emoțională, precum și de comportamente pozitive, cum ar fi empatia sau indulgența. În Figură este redată o parte din structura *inteligenței digitale*.

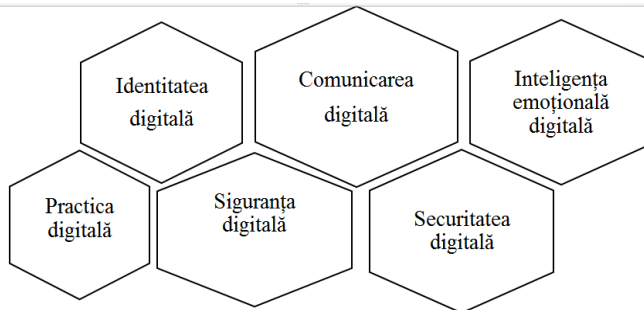

Fig. Structura abilităților *inteligenței digitale*

Abilitatea de a-și crea și gestiona identitatea online se referă la *identitatea digitală*; abilitatea de a comunica și colabora cu alte persoane care folosesc tehnologii digitale și media se referă la *comunicarea digitală*; abilitatea de a fi empatic și de a construi relații bune cu alții online caracterizează *inteligența emoțională digitală*;

abilitatea de a utiliza dispozitive și linkuri, precum și respectarea regimului sănătos între viața online și offline se referă la *practica digitală*; abilitatea de a gestiona și evita riscurile online (*cyberbullying*) cu conținuturi obscene și de violență caracterizează *siguranța digitală*, iar abilitatea de a fi prudent la diferite tipuri de provocări financiare false, setarea informațiilor personale se referă la *securitatea digitală*. În final, vom concluziona că *inteligența digitală* ține de o realitate care se dezvoltă vertiginos și necesită o cercetare cât mai intensă pentru a oferi detalii celor care se confruntă cu dificultățile de stimulare a abilităților menționate *supra*, cu oferirea metodelor eficiente de învățare și cunoaștere, dar și preîntâmpinarea unor posibile discrepanțe în structurarea integră a personalității.

Referințe:

1. GREENFIELD, P. Technology and informal education: what is taught, what is learned. In: *Science*, 2009, vol. 323, pp. 69-72.
2. ВОЙСКУНСКИЙ, А. Киберпсихология как раздел психологической науки и практики. В: *Universum: Вестник Герценовского университета*, 2013, № 4, сс. 88-90.